

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

6. Кримінальний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар / відп. ред.: С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. Харків : Одиссей, 2013. 1104 с.
7. Шевченко Т. В. Про суд у деталях: касаційний перегляд судового рішення. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/166525-pro-sud-u-detalyakh-kasatsiyniyu-pereglyad-sudovogo-rishennya>
8. Постанова ВП ВС від 12 вересня 2018 року у справі № 523/6472/14-к (провадження № 13-32кс18). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76947335>
9. Кримінальний процес : підручник / за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2013. 824 с.
10. Постанова ККС ВС від 29 жовтня 2020 року у справі № 184/2112/19 (провадження № 51-2641км20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92602252>
11. Постанова ККС ВС від 20 листопада 2018 року у справі № 715/19/17 (провадження № 51-2711км18). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78111145>
12. Постанова ККС ВС від 10 лютого 2021 року у справі № 509/3795/17 (провадження № 51-4671км20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94874077>
13. Постанова ККС ВС від 4 березня 2020 року у справі № 464/6797/18 (провадження № 51-5357км19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88168806>
14. Постанова ККС ВС від 4 жовтня 2021 року у справі № 572/2642/17 (провадження № 51-9391км18). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100359284>
15. Постанова ККС ВС від 27 квітня 2020 року у справі № 202/3571/19 (провадження № 51-79км20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89082987>
16. Постанова ККС ВС від 12.02.2020 р. у справі № 208/2539/18 (провадження № 51-3494км19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87672507>
17. Постанова ККС ВС від 13 березня 2023 року у справі № 275/191/19 (провадження № 51-23км23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109592852>
18. Постанова ККС ВС від 29.03.2021 р. у справі № 389/1709/17 (провадження № 51-3885км20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95983057>

Ключові слова: касаційний розгляд, суд касаційної інстанції, кримінальне провадження, межі касаційного розгляду, ухвалення судового рішення.

Key words: cassation proceedings, court of cassation instance, criminal proceedings, limits of cassation proceedings, adoption of a court decision.

СЛПЕНЮК ТЕТЯНА МИХАЙЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності*

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ЩОДО ВСЕБІЧНОГО, ПОВНОГО ТА ОБ'ЄКТИВНОГО ВСТАНОВЛЕННЯ ОБСТАВИН КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Законність є непорушним принципом правової держави, який лежить в основі усіх правовідносин, що в ній відбуваються. В Україні принцип законності задекларований на конституційному рівні і є безумовно обов'язковим до виконання. Тим не менш, поширеними є випадки недотримання цього принципу уповноваженими

суб'єктами під час здійснення кримінального провадження, особливо під час досудового розслідування в процесі встановлення обставин кримінального провадження. Наведене й обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Стадія досудового розслідування є першою стадією кримінального процесу, в межах якої робиться висновок про наявність події або складу кримінального правопорушення, а також формується доказова база, яка надалі може бути використана в суді. Важливою умовою результативності цієї стадії є виконання уповноваженими суб'єктами вимог кримінального процесуального закону та дотримання засади всебічного, повного та об'єктивного встановлення обставин кримінального провадження. Остання, згідно ч. 2 ст. 9 КПК України, передбачає обов'язок прокурора, слідчого, керівника органу досудового розслідування «виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень» [1].

Вимоги всебічності, повноти та об'єктивності взаємопов'язані, але не взаємозамінні. Вони характеризують обставини справи та спосіб дослідження доказів, але кожна з них має своє власне унікальне значення. Всебічність дослідження передбачає з'ясування з усіх боків юридично значущих обставин і доказів з усіма властивими їм якостями і ознаками, їх зав'язків, відносин і залежностей. Всебічності дослідження сприяють своєчасне висування та ретельна перевірка всіх об'єктивно можливих версій. Ця перевірка версій може знайти напрямки підтверджуючої діяльності, запобігти однобічності та суб'єктивізму та забезпечити правильний хід підтвердження. Повнота дослідження полягає у з'ясуванні всіх обставин, що підлягають обов'язковому встановленню у справі, та у залученні такої сукупності доказів, що дозволяє виконати це завдання. Об'єктивність визначає такий підхід до дослідження, який однаково враховує всі обставини, які говорять як «за», так і «проти» підозрюваного, і висловлює відповідне ставлення до перевірки та оцінки доказів [2].

Нехтуючи даним принципом та зловживаючи своїми процесуальними повноваженнями, уповноважені суб'єкти доволі часто проводять досудове розслідування за загальними версіями, залишаючи поза своєю увагою окремі, які можуть сприяти виявленню істинних обставин, значимих для кримінального провадження.

Така однобокість є причиною серйозних помилок, що в подальшому може призвести до притягнення до відповідальності невинної особи або навпаки безкарності винного у вчиненому кримінальному правопорушенні. Яскравим прикладом цьому є ситуація, коли підозрюваний спочатку визнає свою вину в інкримінованому кримінальному правопорушенні, що обумовлює поверхнєве проведення досудового розслідування, яке здебільшого націлене на оформлення винуватості такої особи, а потім під час судового розгляду відмовляється від своїх показань, однак об'єктивну істину встановити вже складно або ж навіть й не можливо, адже відповідні докази могли зникнути.

Також, непоодинокими є випадки, коли уповноважені суб'єкти не відносяться критично до отриманої інформації, що підтверджує чи заперечує певну версію, а також «підтягують» ті чи інші дані до версії, яка видається найбільш правдоподібною. При цьому, інші версії чи відомості, які їй суперечать, до уваги не приймаються, перевірочні (уточнюючі) слідчі (розшукові) дії не проводяться.

Наведене може призвести до виявлення не всіх епізодів злочинної діяльності і лише деяких учасників кримінального правопорушення, а також до протиправних «угод» з обвинуваченим, коли в обмін на визнання провини його не звинувачують у скоєнні інших злочинів. Наведене має наслідком недотримання законності суб'єктами кримінального провадження та призводить до порушення прав і свобод людини та громадянина, репутаційних втрат органів державної влади, породжує корупцію та інші негативні супутні явища.

З огляду на вказане, вважаємо, що здійснюючи досудове розслідування, уповноважені суб'єкти повинні спрямовувати свої повноваження на всебічне, повне та об'єктивне встановлення обставин кримінального провадження, уникаючи при цьому дискреційної вибірковості щодо певних версій та способів їхньої перевірки. Особливо наведене є важливими у випадку відсутності процесуальної активності зі сторони захисту чи/та потерпілого, що створює підвищену загрозу односторонності розслідування, оскільки останні зазвичай впливають на дізнавача та слідчого, вказуючи на окремі обставини кримінального правопорушення, які потребують перевірки, ініціюють чи оскаржують проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій.

Відповідальність щодо забезпечення недопущення зловживання процесуальними повноваженнями слідчим та дізнавачем насамперед покладається на процесуального керівника – прокурора, який має гарантувати законність досудового розслідування, зокрема, шляхом надання вказівок щодо проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій для встановлення об'єктивної істини.

Отже, здійснюючи досудове розслідування уповноважені суб'єкти повинні кожний раз враховувати питому вагу та значення всіх обставин справи для доказування та співвідношення між собою. Наведене послужить гарантією забезпечення призначення кримінального провадження, а також захисту та реалізації прав й інтересів особи, залученої до нього.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.
2. Коваленко Є. Г., Гончар М. М. Принцип всебічного, повного та об'єктивного дослідження обставин кримінальної справи: поняття та зміст. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/14239>

Ключові слова: процесуальні повноваження, зловживання, досудове розслідування, законність, обставини кримінального провадження.

Key words: procedural powers, abuse, pretrial investigation, legality, circumstances of criminal proceedings.

Журавльов Олександр Геннадійович Перелік галузевих засад кримінального процесу.	333
Клепівоський Володимир Геннадійович Специфіка документування місця події в умовах воєнного стану.	335
Кузнецов Олександр Максимович Окремі чинники, які впливали на формування різних типів (форм) кримінального процесу.	337
Кузнецова Людмила Валентинівна Кримінальне процесуальне право: огляд досліджень щодо визначення поняття.	339
Лукашук Каріна Русланівна Повідомлення про підозру як інститут кримінального процесуального права.	341
Мар'янова Світлана Сергіївна Щодо вдосконалення порядку постановлення та проголошення ухвал судом апеляційної інстанції.	344
Мельник Андрій Валерійович, Кіміліченко Христина Юріївна Щодо затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок.	347
Насінник Микола Миколайович Щодо певних процесуальних змін українського законодавства у частині доказів та доказування у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану.	350
Панайотов Євген Олександрович До проблеми правового регулювання забезпечення розумних строків під час досудового розслідування в умовах дії воєнного стану.	352
Понурко Тарас Андрійович Співпраця України з Міжнародним кримінальним судом: проблемні питання та перспективи удосконалення взаємодії.	356
Пришєдько Олександр Леонідович Декриміналізація кримінального правопорушення як підстава для закриття кримінального провадження.	359
Скоковська Яна Петрівна Визначення меж касаційного розгляду з огляду на положення КПК України та судову практику.	361
Сліпенюк Тетяна Михайлівна Зловживання процесуальними повноваженнями щодо всебічного, повного та об'єктивного встановлення обставин кримінального провадження.	365
Торжинська Тетяна Вікторівна Загальні характеристики підстав перегляду рішень за нововиявленими або виключними обставинами.	368